voordrachten aan duizenden voor te houden. Wat gebeurt nu dezer dagen alhier? De predikant Hoszbach van de Andreaskerk wordt uitgenoodigd om een proefpredikatie in de Jacobikerk te houden als candidaat voor de plaats van den gestorven Bockman. In die preek verkondigde hij aan de gemeente, opdat zij goed zou weten wie voor haar stond, dat hij niet tot de Oud Theologen, maar tot de Nieuw-Theologen behoorde, welke besloten zijn om het apostolisch geloof van de sagen en verdichtingen, die slechts menschenwerk waren (de Evangelisten) te ontdoen, evenals hij de gemeente wilde genezen van de gedachte dat de Heiland God-mensch geweest is, daar volgens hem de Heiland een door God begenadigd mensch was en daarom als voortreffelijk mensch zooveel hooger stond, en niet als Gods zoon! Een groot deel van de gemeente verliet bij deze uitlating de kerk, maar dit heeft niet verhinderd dat hij gisteren door deze gemeente tot predikant verkozen werd! — Een tweede, geval dat bewijst, waartoe het in onze kerk gekomen is, is de uitnoodiging van de Berliner-Cölner-Stadt Kreissynode om den 5den van deze maand te vergaderen. Onder de 16 punten waarover gediscussieerd worden zal, luidt het 15de: «Voorstel: voortaan leze men bij de Godsdienstoefening en andere kerkelijke handelingen de geloofsbelijdenis niet meer voor»

Deze beide feiten zijn in mijne oogen zoo verschrikkelijk, dat ik niet heb kunnen nalaten om den minister van eeredienst en den president Herrman zeer ernstig mijn meening te zeggen, hoe het mogelijk is, dat zulke dingen onder de oogen van het kerkbestuur kunnen gebeuren, zonder dat er te rechten tijd maatregelen genomen zijn, en om de vraag op te werpen, of men evenals bij Sydow weer verzuimen zal om een onderzoek in te stellen en voorloopig in de uitoefening van het ambt te schorsen. Wanneer alles zoo doorgaat, en men er bij in aanmerking neemt dat het niet laten doopen en het niet kerkelijk laten inzegenen van huwelijken hand over hand toeneemt, dan moet de ongodsdienstigheid bevorderd worden, en dan is er van de loochening van de Godheid van Christus tot de afschaffing van God en zijn wederinstelling, gelijk in Frankrijk, nog slechts een schrede!

Uw Wilhelm.'

Velen zullen het vreemd vinden, dat een vorst aldus in kerkelijke zaken wil ingrijpen, doch men verliese niet uit het oog, dat Wilhelm I de summ episcopos, (de opperste bisschop) der Evangelische landskerk was, evenals zijn kleinzoon Wilhelm II het nog is.

Eenige Czechen hebben aan de Heilige Synode van de Grieksch-orthodoxe kerk gevraagd om Johannes Huss, den voorloper der reformatie in Boheme, heilig te verklaren. De procureur van genoemde Synode, de bekende Pobedonoszew, heeft reeds te kennen gegeven dat dit denkbeeld hem toelachte. In de oude liederen der Czechen wordt Johannes Huss als een heilige verheerlijkt.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

IN DEN DRUK.

XX.

Het jaar 1585 brak aan. Koning Hendrik III, die een vorst was onder wien het moeilijk goed kon gaan, besloot, zich ten slotte, tot elken prijs, den strijd der partijen van den hals te schuiven.

Daartoe koos hij nu juist niet den besten weg. Hij vroeg eenvoudig: Hoe behoud ik mijn zetel, hoe bevestig ik mijn gezag? En het lang niet eervol antwoord, moest luiden: Door aan de sterkste partij haar zin te geven.

En zoo geschiedde.

Maar deze machtige partij was juist tel gekant tegen de ware belijders des Heeren in Frankrijk, tegen de Hugenoten, die, al was er ook een Bartholomeusnacht geweest, nog altijd talrijk bleken te zijn. De bovengenoemde partij was sterk pausgezind en streed voor de kerk van Rome, al liepen kerkelijke en wereldlijke belangen ook hier, gelijk vaak, in- en dooreen.

Zoodra had de koning zich niet naar deze partij gevoegd, en dus zijn troon — niet voor lang — bevestigd, of het lang dreigend onweder brak los. Een der eerste eischen der voor Rome ijverende partij was: Doodstraf of verbanning voor alle Protestanten, die weigerden hun geloof vaarwel te zeggen en tot de Roomsche kerk over te gaan.

Zoo werd het een benauwde tijd voor de belijders des Heeren. Overal brak de vervolging tegen hen weder uit. En, zooals van zelf spreekt, ook Palissy ontging het oog der vijanden niet.

Onder de bescherming van Catharina de Medicis en haar zoon, was onze kunstenaar dusver veilig geweest. Taans zou het anders worden. De geestelijkheid haatte den ketter en wees er den koning op, hoe het niet aanging, zulk een rustig te laten voortleven, een man die niet boog voor den paus, die een volgeling was van Coligny, die de gehate Gereformeerde leer aanhing.

En de koning gaf toe.

In den tijd waarvan we spreken stond te Parijs een bij allen bekend, somber gebouw, dat toen reeds twee eeuwen heugde. 't Was een soort van kasteel of vesting met muren, torens en een slotgracht, en heette de Bastille.

De Bastille was een staatsgevangenis en er is ontzettend veel binnen haar muren geleden. Sommige kerkers waren afschuwlijk, vochtig en diep in den grond. Tal van personen uit den aanzienlijken stand zijn er opgesloten geweest. Wie er in kwam, was als van de wereld afgesloten, had met niemand daarbuiten meer gemeenschap, en soms hoorde men nooit meer van hem. Meermalen wist de gevangene niet eens waarom hij was gevangen gezet, of hoe lang hij er al was. Menigeen kwam er in, die niets had gedaan wat hem die straf waardig maakte. Vaak waren nijd, haat, twisten onder hovelingen of andere groote heeren en dames, oorzaak dat iemand in de Bastille werd gezet. Een bevelschrift, *lettre de cachet*, was genoeg om iemand te doen vatten en opsluiten.

Toen de omwenteling uitbrak in 1789, was het eerste werk van het volk de Bastille te verwoesten, die eeuwen lang een voorwerp van haat, wrok en afgrijzen was geweest. Men ging daarbij ruw en woest te werk, en woedde tegen de zeker onschuldige verdedigers der vesting. En dat was even slecht als de wrok des volks tegen de Bastille begrijpelijk. Thans is geen steen van het gehate gebouw meer overgebleven.

Niet alleen staatsgevangenen hebben in de Bastille gezucht, ook trouwe belijders des Heeren.

En zoo behoeft het ons dan niet te verwonderen, dat we, kort nadat koning Hendrik III den heilloozen stap gedaan had, bovenvermeld, onzen Palissy in de Bastille vinden.

Daar was hij opgesloten. De koning had er zich niet tegen verzet. Voor een ketter geen genade. En daarbij, 't was Palissy's eigen schuld. Had hij, koning Hendrik, hem niet beschermd zoo lang hij kon? Waarom gaf die oude man niet wat toe, en ging naar de mis. Als het geloof der Roomsche kerk voor den koning goed was, dan althans voor de onderdanen.

Zoo redeneerde Hendrik. Hij had trouwens geen moeder gehad, die hem wat beters leerde. En zijn hart ging ook niet tot de betere en eeuwige dingen uit.

't Was een vochtige donkere kerker, waarin men Palissy had geworpen, een verblijf om het lichaam ziek, de ziel droef te maken Toch bleef de vrome grijsaard op zijn God vertrouwen. In de duisternis van zijn kerker was het hem toch licht van boven, wijl het waarachtige licht dat in de wereld is gekomen, in zijn ziel scheen. Hij wist, heel lang kon het menschelijk kerwijs niet duren. Liet men hem hier, dan zou in zulk een verblijf en op zijn leeftijd, de dood niet zoo lang meer toeven te komen. En anders zouden de vijanden der waarheid wel een eind maken aan zijn leven. Doch zij konden slechts het lichaam dooden en de ziel niet. En met lichaam en ziel had onze gevangene zich den Heere bevolen.

Een groot voorrecht voor Palissy was, dat hij zich, ook wat het zichtbare betrof, niet geheel alleen bevond. Er waren meer gevangenen om des geloofs wille, onder anderen twee jonge dochters, die mede hun geloof niet hadden willen verloochenen.

Het was den gevangenen vergund met elkaar te spreken. Trouwens, ze hadden toch niets voor hun zoogenaamde rechters te verbergen en hun vonnis lag vooruit geteekend. Menig goed uur werd nog in den ellendigen kerker gesleten en gelijk Paulus en Silas eens te Filippi, baden de gevangenen in de Bastille en zongen er Gode lofzangen.

AAN VRAGERS.

Nog 2 vragen van de 5 van C. H. zijn te beantwoorden.

Wat beteekent de uitdrukking: *Van leer trekken?* Oorsprong?

Hoe komt men aan de uitdrukking: *Tegen heug en meug?*

1. „Van leer trekken," wil zeggen: Het zwaard trekken om te gaan vechten.

Het zwaard nu zit in de schede van *leder*. 't wil dus zeggen het wapen uit de schede halen. De uitdrukking was al voor eeuwen bekend, ook buiten ons land.

2. „Tegen heug en meug," is: geheel tegen lust en zin.

„Heug" beduidt lust, opgewektheid; het zit in 't woord „verheugen," en wijst op vroolijkheid van den geest.

„Meug" komt van „mogen," in den zin van lust hebben, er toe genegen zijn. „Ik mag hem graag," wil zeggen: Ik ben hem genegen. 't Beduidt eigenlijk wat iemand graag lust of doet. Zoo zegt de Duitscher: er *mag* keine Kartoffeln," d. i. hij houdt niet van aardappelen.

De geheele uitdrukking wil dus zeggen: Tegen alles van wat men gaarne wil of waar men lust in heeft.

HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie)

Hooggeachte Redactie!

Mag de raad der Ger. Kerk te Sliedrecht voor het volgende in uw blad een plaatsje vragen?

Telkens wordt de kerkeraad bovengenoemd, zeker evenals vele andere, lastig gevallen met aanvragen van (beroeps)collectanten om voor de eene of andere school of stichting te mogen collecteeren. Dat heeft den kerkeraad geleid tot het volgende besluit:

Aangezien veelal het grootste gedeelte der opgehaalde gelden weggaat aan de bezoldiging der collectanten en alzoo het ingezamelde niet voldoet aan het voorgestelde doel, besluit de kerkeraad der Ger. Kerk te Sliedrecht, geen aanbeveling meer te geven aan eenig (beroeps) collectant, maar éénmaal 's jaars in de Kerk eene collecte te houden voor al de aanvragen, die mochten inkomen, en deze gelden pondpondsgewijze te verdeelen.

Mochten andere kerkeraden ook dezen weg volgen, dan zou het mogelijk zijn, dat aan bovengenoemde ondoelmatige wijze van collecteeren een einde kwam.

Namens den Raad der Ger. Kerk te Sliedrecht.

A. VAN WIJNGAARDEN,

Amsterdam, Dec. 1901. *Scr.*

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Ridderkerk en Langerak, T. Gerber, cand. te De Lemmer.

AANGENOMEN: Oldemarkt, H. Brinkman, cand. te Kampen. — Overschie, W. W. Meijnen, te Winsum.

BEDANKT: Harmelen, W. W. Meijnen, te Winsum. — Wirdum, H. Brinkman, cand. te Kampen.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: St. Anna Parochie, C. E. T. de Vries, cand. — Leeuwen en Puttijk Th. M. Loran, cand. — Gorinchem, F. F. J. van der Plassche, te Hasselt. — Heveskes, M. Wiersum, cand. — Eindhoven, J. C. Damsté, te Leur. — Dalem, M. Hefting, te Warfum. — Druten, W. H. Kuipéri, te Schellinnen. — Enkhuizen, J. Visser, te Woudenberg. — Niehove, M. Wiersum, cand.

AANGENOMEN: Genderen, B. C. Koolhaas, cand. te Waardenburg. — Marken, J. J. H. Klomp, cand. — Biervliet, W. J. Val cand. — Peperga, T. Bolt, te Grijpskerk. — Klaaswaal, N. H. Kuipéri cand. — Besoyen, L. H. B. E. Dierkens, cand. — Horsten, J. W. van Petegem, cand. — Barneveld, P. Kuylman, te Zegveld.

BEDANKT: Hoogeveen, J. J. van Ingen, te Harzerwoude. — Altforst en Appeltern W. M. van der Schans, te Gaast c. a. — Beek, W. Klerck, te Koudekerk. — Maassluis, D. G. Postma, te Voorburg. — Lutjegast, J. W. Knaap, te Grootegast.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, geëindigd 31 Dec. 1901, *ten bedrage van* f 1.20, *per postwissel over te maken, welken men gelieve te adresseeren aan*

De Administratie van „De Heraut"
Amsterdam.

Inteekenaren op het premiewerk DE GEMEENE GRATIE, *die het daarvoor verschuldigde driemaandelijks wenschen te voldoen, herinneren wij aan de kwartaal-betaling van* f —.75 *per aangevraagd exemplaar.*

Na ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Januari 1902.

Advertentiën.

Heden overleed, na kortstondig lijden, in de hope des eeuwigen levens, onze zeer geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader, de WelEerwaarde Heer

LEENDERT SPOEL,
Predikant der Geref. Kerk alhier,

in den ouderdom van 55 jaren.

Mevr. de Wed. L. SPOEL—PEELS.

Retranchement, D. SPOEL. N. SPOEL—LABYT.

Dokkum, J. F. JAARSMA—SPOEL. P. JAARSMA.

Rotterdam, G. J. VISSER—SPOEL. JOH. VISSER, *Predt.* J. SPOEL. J. J. SPOEL. J. G. VISSER.

Poortvliet, 2 Januari 1902.

Ondergeteekende betuigt zijn hartelijken dank voor de gelukwenschen, hem bij gelegenheid van de wisseling des jaars in allerlei vorm zoo welwillend toegezonden, en die het hem geoorloofd zij zijnerzijds met oprechte heilbede te beantwoorden.

KUYPER.

's Gravenhage, 4 Januari 1902.
Kanaalstraat 5.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

Bijverdienste

aangeboden aan hen, die gelegenheid hebben **24 Raskippen** met hanen te houden en genegen zijn f 100.— als waarborg te storten.

Vast salaris f 2.50 per week en 5 Ct per ei, makende circa f 6 — per week.

Brieven franco, lett. F., Bureau van dit blad.

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN,
(voorheen JOHANNES KRAMER & Co.),
Dam 15–17 en Vijgendam 12.

Koopen en verkoopen **EFFECTEN** en vreemde **COUPONS.** Wisselen Gouden en Zilveren **MUNTEN** en vreemde **BANKNOTEN.** Sluiten **PROLONGATIËN** en **BELEENINGEN.** Nemen gelden à **DEPOSITO** tot dagelijks vast te stellen rentekoers.

Bedragen tot en met **Duizend Gulden** worden op vertoon teruggetaald.

Abonneert u op

EXCELSIOR.

Geïllustreerd Tijdschrift voor Neerlands Volk

ONDER REDACTIE VAN

A. J. HOOGENBIRK en J. A. WORMSER.

Prijs per jaargang (12 nummers à 16 pagina's en 12 nummers à 8 pagina's) f 3 50.

INHOUD van het No. van 7 Januari 1902: „Zou het de Heere niet zien?"; Nieuwjaarsgebed van Lodensteijn; Hoe een groot man groot werd; Israëls eerste koning; Een landelijke begrafenis; Ra, Ra, wat is dat?; Over de oude doos; Katwijk aan Zee; Vragenbus; Vragen en antwoorden; Leestafel; Een werk van beteekenis; Uit het leven; (Stijlbloemen); Prijsvragen.

Men vrage proefnummer aan.

BOEKHANDEL
VOORHEEN
HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.
Pretoria.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland,
Gevestigd te GRONINGEN.

Commissarissen: PROF. MR. D. P. D. FABIUS, J. H. DE WAAL MALEFIJT, A. W. SCHIPPERS, JHR. H. A. WTTEWAALL VAN STOETWEGEN, H. LUIKING, MR. P. DIELEMAN, E. G. WENTINK.

Raad van Toezicht: J. BOUWES, JOHS. TERPSTRA, MR. H. VAN DER VEGTE.

Verstrekt geld op eerste Hypotheek, zonder vooruitbetaling van rente. Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven, koers 99 pCt, in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij hare Agenten en bij alle Commissionnairs en Makelaars in effecten. Inlichtingen worden verstrekt te *Amsterdam* door de H.H.: L. G. WEISZ & Co., Westermarkt 21 en E. J. RADIUS en H. J. DANE, Tesselschadestraat 3; te *Rotterdam* door den heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:
M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT.

De Verkenner van Christiaan de Wet komt!!!

Vereeniging ter bevordering van Christelijke Lectuur.

Aan de leden der Vereeniging voor **1902** is verzonden:

HET LAND MIJNER VADEREN.

Indrukken op eene reis door EGYPTE en PALESTINA,

DOOR

F. LION CACHET.

Met eene voorrede van de dochter des Schrijvers.

Dit belangrijk werk la 278 bladzijden groot en bevat vele platen naar photographiën, door den schrijver van de reis medegebracht.

Prijs ingenaaid f 2.75; in stempelband f 3.50.

De leden dezer Vereeniging die jaarlijks f 5.— betalen, ontvangen voor minstens f 5.— aan boeken en hebben bovendien het recht vóór den 31sten December van dit jaar voor f 5— aan ingenaaide boeken uit het fonds der Vereeniging GRATIS te ontbieden.

☛ ***Men vrage de catalogus aan.***

BOEKHANDEL
VOORHEEN
HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.
Pretoria.

Voor Zenuwlijders.

De Heer A. T. RAID, Gepensioneerd Opperschipper bij de Kon. Marine, West-Kruiskade 244, *Rotterdam*, wil U gaarne inlichten wat de ZOKORO of BLOEDHERSTELLER van Dr. FAHRNEY voor hem ter genezing was. Voorheen was hij een zenuwlijder, die bijna niet meer schrijven kon, omdat hij zoo beefde. Slapen ging ook zeer slecht, was nog door vele andere ongesteldheden aangetast, als hartkloppingen, koude rillingen enz. Ga hem thans zien en hoor hem over Dr. FAHRNEY's middelen.

Dr. FAHRNEY's geschriften alsmede Hollandsche getuigenissen *gratis* en *franco* bij:

A. PLUYMERT & Co.
ROTTERDAM: Zaagmolenstraat 187.
DEN HAAG: Jan van Riebeekstraat 58.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering

Gevestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 547 en 549.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:

Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE

Directeuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

☛ **De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.**

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER,

Kalverstraat 154, Amsterdam.

THEOLOGISCHE en WETENSCHAPPELIJKE BOEKHANDEL.

BELLETRIE, Fransch, Duitsch en Engelsch. — BAEDEKERS, TAUCHNITZ' editie. — Reislectuur. — Photographiën, enz.

WANDTEKSTEN.

VERSCHENEN:

WEDERLEGGING
van Bedenkingen tegen de Geheelonthouding,

HETGEEN IS:

Eene wederlegging van de bedenkingen, ingebracht tegen de Geref. Vereen. van Geheel-Onth.,

door A. M. DIERMANSE,
Geref. Predikant.

Prijs f 0.75.

Breukelen. Boekdrukkerij „De Vecht", P. MOBACH, *Direct.*

Niet meer dan drie gulden.

kost de eerste jaargang van de „BIBLIOTHEEK VOOR HOOFD EN HART." De inteekenaars ontvangen dadelijk de 2 verschenen boeken, het **derde** boek in het laatst van Januari en het **vierde**, — dat een uitnemend werkje is voor de „nieuwe lidmaten" (de *mannelijke* n.l.) — den laatsten Februari, dus nog vóór de Paaschdagen.

Men kan de boeken ook in **stempelband** ontvangen voor **50 cents** per deel meer.

Vraagt bij uwen boekhandelaar het uitvoerige **prospectus** of bij den uitgever

D. A. DAAMEN, te Rotterdam.

Zondagsschoolrooster
voor 1902.

1°. van Ds. N. A. DE GAAY FORTMAN.
2°. van A. J. HOOGENBIRK en M. WIEGAND.

BEIDE GEPERFOREERD.

Prijs van elk . . . . . f 0.04.
100 Exemplaren . . . . . „ 3.00.

BOEKHANDEL
VOORHEEN
HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.
Pretoria.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer G. Feringa, te Baambrugge f 48; door den heer R. F. van Mill te Gorinchem f 47; door den heer J. Verburg te Zegveld f 31; door Ds. W. den Hengst te Veenendaal (1900) f 72; door den heer Johs. Krap te 's Gravenhage f 643.15½.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Scheveningen B f 22.08; van idem te Borger f 3.14; van idem te Giessendam A f 13.16 van idem te Varsseveld f 10.18; van idem te 's Gravenhage B f 50.54½.

Aan Schenkingen:

Door den heer Jn. van Zanten te Zeist, gevonden in de coll. der Geref. kerk f 25; door mejuff. Gez. v. d. Pauwert te Maassluis f 39.62½; door den heer E. Star te Meppel, gevonden in de collecte f 1; door Ds. H. W. van Loon van mej. N. N. f 20; gevonden in de collecte te Amsterdam f 2.50; van de Ver.: „de waarheid zal u vrijmaken" te 's Gravenhage f 6.30; van N. N. f 200.

Voor de Medische Faculteit:

Door mejuff. Gez. v. d. Pauwert te Maassluis f 7.22½.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

Boek- en Courantdrukkerij:
DE ROEVER KROBER & BAKELS,
Amsterdam.